

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

hrvatski

Broj : 01 – 400 – 384/KD/03

IZVJEŠĆE O REVIZIJI
MINISTARSTVA ZA CIVILNE POSLOVE I KOMUNIKACIJE
ZA 2002. GODINU

Sarajevo , srpanj 2003. godine

KAZALO

1.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
2.	NALAZI I PREPORUKE	4
2.1.	Sustav internih kontrola	4
2.1.1.	Pravila i procedure trošenja	4
2.1.2.	Informacijski sustav Ministarstva	4
2.2.	Izvršenje proračuna	5
2.3.	Financijska izvješća i računovodstvo	7
2.3.1.	Tekući izdaci	7
2.3.2.	Kapitalni izdaci	8
2.3.3.	Programi posebne namjene	8
2.3.4.	Popis - inventura	9
2.3.5.	Obveze iz ranijih godina	9
2.4.	Projekt CIPS	10
2.4.1.	Uvod i nalazi revizije tehničkog aspekta projekta CIPS	10
2.4.2.	Povijest projekta i nalazi financijskog aspekta projekta CIPS	12
2.4.3.	Interne kontrole menadžmenta	21
2.4.4.	Knjigovodstveno obuhvaćanje projekta	22
3	OSVRT NA IZVRŠENU REVIZIJU ZA 2001	22
4.	SAŽETAK	23

1. MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine izvršilo je reviziju finansijskih izvješća i značajnih odluka rukovodstva u **MINISTARSTVU ZA CIVILNE POSLOVE I KOMUNIKACIJE**, (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), za finansijsku 2002. godinu.
- 1.2. Rukovodstvo Ministarstva odgovorno je za efikasno poslovanje koje treba biti u suglasnosti sa zakonskom regulativom. Ova odgovornost uključuje podnošenje pouzdanih izvješća o poslovanju u godišnjem finansijskom izvješću.
- 1.3. Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o tim finansijskim izvješćima sukladno općeprihvaćenim revizijskim standardima, te sukladno sa članom 13. Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH br. 17/99) izvjestimo o sljedećem :
 - jesu li računi sastavljeni sukladno sa važećom zakonskom regulativom;
 - predstavljaju li godišnji računi odražavaju točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine i stanja na kraju godine;
 - o ekonomičnosti, efikasnosti i uspješnosti kojim je Ministarstvo koristilo sredstva u obavljanju svojih funkcija;
- 1.4. Reviziju smo izvršili sukladno općeprihvaćenim revizijskim standardima i standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI. Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i obavimo s ciljem postizanja razumnih temelja za procjenu da li finansijska izvješća predstavljaju točan i istinit prikaz poslovanja tijekom godine. Stoga je revizija ispitivala uzorak značajnih transakcija i odluka rukovodstva

Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razuman temelj za naše mišljenje.

Ured za reviziju izražava rezervu na finansijska izvješća Ministarstva za 2002. godinu u pogledu stavki koje se odnose na sljedeće:

- pravila i kriteriji kojima se regulira pravo i visina pojedinih troškova nisu doneseni i usvojeni kao pisane procedure kojima se postiže veća ekonomičnost i efikasnost u trošenju javnog novca (točka 2.1.1, 2.3.1, 2.3.3.);
- Ministarstvo nije u svim slučajevima postupalo suglasno zakonskim propisima koja reguliraju javne nabavke (točka 2.3.1);
- stalna sredstva koja se nalaze kod MUP-ova, a koja se odnose na opremu za izdavanje putovnica, nisu evidentirana popisom niti su usuglašena sa knjigovodstvenim evidencijama u poslovnim knjigama Ministarstva (točka 2.3.4.);
- postoji rizik za realizaciju potencijalnih obveza iz ranijeg razdoblja koji može nastati kao posljedica sudskog spora za neplaćene obveze za Zagrebački velesajam u iznosu od 134.965 KM (2.3.5.).
- određeni strukturni elementi kojima se postiže veća efikasnost vezano za CIPS projekt, nedostaju ili su nedostatan jasni (točka 2.4.);
- preporuke za otklanjanje određenih nedostataka uočene tijekom prethodne revizije za 2001. godinu, nisu u cijelosti izvršene, niti su poduzete aktivnosti na njihovoj provedbi (točka 3.);

2. NALAZI I PREPORUKE

2.1. Sustav internih kontrola

Revizija je uočila određene nedostatke u sustavu internih kontrola u dijelu koji se odnosi na donošenje određenih pravila, procedura i kriterija kojima se regulira trošenje pojedinih sredstava iz proračuna. Ministarstvu je skrenuta pozornost na ovaj nedostatak i tijekom revizije financijskih izvješća za 2001. godinu, ali tim povodom Ministarstvo nije ništa učinilo.

2.1.1. Pravila i procedure trošenja

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo nema utvrđena pravila kojima se reguliraju troškovi proračunskih sredstava koji se odnose na službena putovanja, uporabu fiksnih i mobilnih telefona, nabavke uredskog materijala, goriva, popravki i održavanja vozila, korištenja reprezentacije, stručnog obrazovanje, prevodilačkih usluga i drugo.

Također, Ministarstvo nije utvrdilo pravila potrošnje za pojedine naknade uposlenima kao što su naknade za prijevoz sa posla i na posao, naknade troškova smještaja, naknade za odvojeni život i naknade za privremene i povremene poslove.

Revizija preporuča da Ministarstvo donese svoja interna pravila potrošnje kojima se reguliraju kriteriji i procedure trošenja sredstava proračuna, čime se postiže ekonomičnost i efikasnost poslovanja. Navedena pravila potrošnje definiraju postupke kojima se stječu prava na ostvarivanje pojedinih troškova i odobravanje nastalih troškova od strane ovlaštenih osoba. Navedena pravila potrebno je donijeti do donošenja ovih pravila od strane Ministarstva za trezor.

2.1.2. Informacijski sustav Ministarstva

U Ministarstvu postoje različiti informacijski podsustavi koji nisu međusobno uvezani u jednu cjelinu. Za uredsko poslovanje u Ministarstvu se koriste pojedinačna računala koja rade na operativnom sustavu Windows 98 koristeći nelicencirane MS Office softverske pakete.

Koristeći nelicenciran softver Ministarstvo se izlaže riziku pravnih posljedica kršenja autorskih prava, i riziku nepredviđenih troškova održavanja nelicenciranih softverskih paketa, što bi trebalo uzeti u obzir pri kreiranju razvojnih planova.

U sklopu informacijskog sustava nalazi se i centralna baza podataka o putovnicama. Utvrđeno je da centralna baza podataka sa izdanim putovnicama poslije 2000-te godine nije ažurna i da se ne vrši redovna dopuna sa novim podacima. Iz NOC Banja Luka, MUP Tuzla, MUP Mostar, MUP Livno, te DKP mreže, podaci o izdanim putovnicama poslije šestog mjeseca 2000-te ne unose se u centralnu bazu podataka, tako da se može konstatirati da ažurna centralna baza podataka o izdanim putovnicama ne postoji.

Ministarstvo bi trebalo ustrojiti adekvatnu kontrolu nad centralnom bazom podataka, osigurati da se neuvezani dijelovi za izdavanje putovnica međusobno povežu te da se uspostavi redovna replikacija baze podataka.

- **Administrativna i organizacijska kontrola**

Ministarstvo nema jedinstven ustrojen informacijski sustav koji bi povezao sve sektore i time umnogome olakšao međusobnu komunikaciju i bolju organizacionu kontrolu.

Revizija je utvrdila da odluka o razvojnom planu i drugim fazama informatizacije nije donesena na razini cjelokupnog Ministarstva, što može dovesti do nesklada potreba i resursa i do međusobne nepodudarnosti različitih informacijskih podsustava unutar Ministarstva.

U Ministarstvu rade ljudi koji imaju zaduženja za upravljanje i razvoj pojedinačnih informacijskih podsustava, međutim ne postoje jasna zaduženja za upravljanje informacijskim sustavom na razini cjelokupnog Ministarstva. Nedostatna organizacijska kontrola obzirom na broj informacija i dokumenata koji se svakodnevno obrađuju, može dovesti do neefikasnosti u radu Ministarstva.

Ministarstvo bi trebalo imati jasna zaduženja za upravljanje i razvoj informacijskog sustava, kao i pisane procedure za sistemsku analizu, održavanje sistemskog softvera i kontrolu podataka kao preduvjet za uspostavljanje administrativne i organizacijske kontrole.

- **Zaštita podataka i rezervne kopije**

Utvrđeno je da ne postoje interne pisane procedure o zaštiti i čuvanju fajlova kao ni pravila o pravljenju backup-a (rezervne kopije), te da se rezervne kopije ne prave redovito i na ustrojen način.

Ne postojanje i ne pridržavanje pravila o pravljenju rezervnih kopija može prouzrokovati trajnim gubitkom bitnih podataka bez kojih bi rad Ministarstva bio otežan. Također, utvrđeno je da Ministarstvo kao nosioca aktivnosti izdavanja putovnica nije propisalo proceduru sa tehničkim detaljima o pravljenju rezervnih kopija na bazama podataka u mjestu izdavanja, što može dovesti do nestručnog rukovanja i oštećenja baze. Pored ovoga, nepostojanje procedure o pravljenju rezervnih kopija može služiti kao opravdanje za neredovito pravljenje rezervnih kopija i slanje u centralnu bazu podataka.

Potrebno je donijeti interna pravila o čuvanju i zaštiti podataka, kao i pravljenju rezervnih kopija, te voditi brigu da se rezervne kopije o svim bitnim podacima redovito prave.

2.2. Izvršenje proračuna

Ukupno planirani troškovi Ministarstva prema usvojenom Proračunu za 2002. godinu iznosili su **21.084.435 KM**. Ministarstvo je tijekom 2002. godine koristilo tekuće rezerve proračuna u iznosu od **225.715 KM**, a Odlukom Vijeća ministara u prosincu 2002. godine odobreno je Ministarstvu da u programe posebne namjene unese planirana sredstva za Komisiju za usklađivanje redova vožnje u iznosu od **100.000 KM**, tako da su ukupna planirana sredstva Ministarstva za 2002. godinu iznosila **21.410.150 KM**. Ostvareni troškovi Ministarstva za 2002. godinu iznosili su **21.099.928 KM**, što je za **310.222 KM** manje od planiranih, ili što predstavlja ostvarenje **99%** od plana.

Ministarstvu su odobrena posebna sredstva iz tekuće rezerve proračuna u više navrata za određene namjene prema odlukama Vijeća ministara, i to za : nabavku uredske opreme (15.000 KM), Državnu komisiju za granice (61.138 KM), delegaciju BiH na 90-om zasjedanju Međunarodne organizacije rada u Ženevi (15.975 KM), Komisiju za imenovanje sudaca Suda BiH (24.600 KM), troškove sastanka CEMT grupe za putni prijevoz (12.000 KM), dodatne troškove provedbe Projekta CIPS (47.850 KM), Komisiju za zaštitu podataka (6.210 KM), naknade uposlenima za blagdane (42.942 KM).

Ministarstvo nije prekoračilo ukupne troškove u odnosu na proračun za 2002. godinu.

Pregled izvršenja proračuna Ministarstva za 2002. godinu prikazan je u slijedećoj tablici:

PREGLED IZVRŠENJA PRORAČUNA ZA 2002 godinu

Tablica br. 1.
KM

Iznosi u

Red br.	Vrsta rashoda	Odobreno proračunom 2002	Pre - raspodjela proračuna 2002	Tekuće rezerve proračuna 2002	Proračun 2002 (4+5)	Ostvarenje proračuna 2002	Odstupanje (7-6)	Ind ex 7/6
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Tekući izdaci	3.425.431	3.425.431	100.975	3.526.406	3.449.909	- 76.497	98
1.	Plaće uposlenih	2.011.770	2.026.770 *	0	2.026.770	2.021.478	- 5.292	100
2.	Naknade troškova uposlenih	413.030	512.988 *	71.700	584.688	577.807	- 6.881	99
3.	Izdaci za materijal i usluge	758.413	653.455 *	16.975	670.430	624.422	- 46.008	93
4.	Izdaci za osig. i bank. usl.	17.820	17.820	0	17.820	14.116	- 3.704	79
5.	Ugovorene usluge	224.398	214.398 *	12.300	226.698	212.086	- 14.612	94
II.	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	0
III.	Kapitalni izdaci	50.000	50.000	15.000	65.000	45.415	- 19.585	70
IV.	Programi posebne namj	17.609.004	17.709.004	109.740	17.818.744	17.604.604	- 214.140	99
1.	Državne komisije	480.000	480.000	61.513	541.513	488.082	- 53.431	90
2.	Sredstva za održavanje sustava izdavanja putovnica	600.000	600.000	0	600.000	558.150	- 41.850	93
3.	Pripremni poslovi za projekt CIPS	450.000	450.000	47.852	497.852	497.482	- 370	100
4.	Projekt CIPS	15.000.000	15.000.000	0	15.000.000	14.999.767	- 233	100
5.	Financiranje operacija deminiranja	497.483	497.483	0	497.483	497.483	0	100
6.	Rezerviranje za proširenje obujma i djelatnosti Minist.	517.935	517.935	0	517.935	514.383	- 3.552	99
7.	Agencija za Državnu službu	63.586	63.586	375	63.961	32.793	- 31.168	52
8.	Komisija za usklađivanje redova vožnje	0	100.000 **	0	100.000	16.464	- 83.536	16
	UKUPNO (I – IV)	21.084.435	21.184.435	225.715	21.410.150	21.099.928	- 310.222	99
	Broj uposlenih	108	108	-	108	112	4	104

* Preraspodjelom proračuna prema odobrenju Trezora izvršeno je povećanje na plaćama uposlenih u iznosu od 15.000 KM i naknadama troškova uposlenih u iznosu od 99.958 KM, a smanjenje na izdacima za materijal i usluge u iznosu od 104.958 KM i ugovorenim uslugama u iznosu od 10.000 KM.

**** Planirana sredstva za Komisiju za usklađivanje redova vožnje prema Odluci Vijeća ministara 100.000 KM.**

Bez obzira što Ministarstvo nije prekoračilo pojedine stavke proračuna, niti ukupan godišnji proračun za 2002. godinu, očigledno je da Ministarstvo nije odgovarajuće izvršilo planiranje proračunskih stavki, što pokazuju ostvarene preraspodjele unutar pojedinih proračunskih stavki i povlačenje sredstava iz tekućih rezervi proračuna.

Također, Ministarstvo je sredstva predviđena za "proširenje obujma djelatnosti" u iznosu od 514.383 KM utrošila za "sredstva održavanja sustava za izdavanje putovnica", odnosno za izdatke dodatnog tiskanja putovnica.

Ured za reviziju smatra da se procesu planiranja proračuna mora posvetiti više pozornosti vodeći računa o potrebama Ministarstva prema stvarnom broju uposlenih i zadacima i ciljevima koje Ministarstvo treba da ostvari.

2.3. Financijska izvješća i računovodstvo

Revizija je izvršila ispitivanje financijskih izvješća Ministarstva, i to posebno tekućih izdataka, kapitalnih izdataka i programa posebnih namjena i pribavila dostatno dokaza za njihovu ocjenu.

2.3.1. Tekući izdaci

Tekući izdaci Ministarstva ostvareni u 2002. godini iznose ukupno 3.449.909 KM. Izdaci se odnose na plaće i naknade uposlenih, troškove za materijal i usluge, izdatke za bankarske usluge i ugovorene usluge. Uočene su određene nepravilnosti koje mogu imati utjecaja na ekonomičnost i efikasnost trošenja javnog novca. Također, Ministarstvo nije u svim slučajevima postupilo sukladno za zakonima koji reguliraju proces nabavke materijala i usluga. Navedeno se odnosi na sljedeće :

- odluka o ograničenjima mobilne telefonije nije se primjenjivala konzistentno tijekom cijele godine već samo u prva dva mjeseca 2002. godine. Ostvareni troškovi na temelju ovog za 2002. godinu iznose 178.668 KM. Smatramo da se na spomenutim pozicijama sa određenim ograničenjima mogla ostvariti veća ekonomičnost poslovanja;
- kod izdataka za uredski materijal, koji su u 2002. godini ostvareni u iznosu od 178.668 KM, Ministarstvo nije izvršilo prikupljanje ponuda sa cijenama za robu ili objedinjavanje ovih potreba na godišnjoj razini i raspisivanje javnog oglasa. Javni oglas je objavljen u oktobru 2002. godine, međutim na temelju njega nije izabran najpovoljniji dobavljač. Stvaranje obveza na temelju ovog odobravaju pomoćnici ministra iako ne postoji pismeno odobrenje odnosno prenosi ovlaštenja sa ministra na niže osoblje;
- kod izdataka za gorivo, koji su ostvareni u ukupnom iznosu od 58.499 KM, ne postoje pisana pravila i kriteriji kojima se precizira tko ima pravo na ove izdatke i za koje namjene ;
- za usluge popravke i održavanja službenih vozila ostvarene u iznosu od 67.173 KM, nedostaju pravila koja preciziraju odobravanje troškova prije njihovog nastanka. Na taj način postigla bi se veća ekonomičnost u trošenju sredstava za ove namjene;
- usluge za troškove tiskanja obrazaca za dozvole u cestovnom prometu nisu izvršene putem javnog oglašavanja već internim prikupljanjem ponuda na temelju zahtjeva za ponude. Mada su ovi troškovi ostvareni u iznosu od 49.592 KM, smatramo da je trebalo izvršiti javno oglašavanje obzirom da je bilo i dodatnog tiskanja obrazaca;
- za ostvarene troškove reprezentacije u iznosu od 58.387 KM ne postoje odluke o pravima i ograničenjima ovih troškova;

- ostvarene naknade uposlenima za prijevoz sa posla i na posao ostvarene su u ukupnom iznosu od 84.596 KM. Ove naknade u nekim slučajevima su isplaćivane licima koja prema evidencijama nazočnosti na poslu nisu bila radno angažirana. Također, uočeno je da se ove isplate vrše i za druge relacije od onih koje su navedene u odlukama;

Ured za reviziju preporuča da se preciziraju pravila potrošnje pojedinih sredstava i odrede kriteriji koji definiraju pravo na korištenje pojedinih troškova i njihovo odobravanje od strane ovlaštenih osoba. Ovim se postiže veća efikasnost poslovanja.

Također, Ministarstvo mora sve veće nabavke materijala i usluga vršiti prema pravilima o javnim nabavkama. Preporučamo kod pojedinih stalnih nabavki, npr. uredskog materijala i tiskanja obrazaca, da se na temelju godišnjeg plana nabavke unaprijed raspiše javni natječaj za odabir najpovoljnijeg ponuđača. Na taj način Ministarstvo će osigurati veću ekonomičnost u trošenju javnih sredstava.

2.3.2. Kapitalni izdaci

Kapitalni izdaci Ministarstva ostvareni su u iznosu od 45.415 KM. Revizijom nisu uočene nepravilnosti koje se odnose na nabavke stalnih sredstava Ministarstva.

2.3.3. Programi posebne namjene

Revizijom su obuhvaćena sredstva Programa posebnih namjena koji se financiraju iz proračuna za 2002. godinu. Sredstva namijenjena za Projekt CIPS obrađena su u posebnom poglavlju 2.4. niže.

Pregledani su troškovi Komisije za državljanstva, Komisije za granice, Komisije za deminiranje, troškovi sredstava sustava izdavanja putovnica, troškovi na pripremnim poslovima za CIPS projekt i troškovi namijenjeni za proširenje djelatnosti. Revizijom su utvrđene sljedeće nepravilnosti:

- angažiranje uposlenih u komisijama i projektima i određivanje visine njihovih naknada izvršeno je bez pisanih pravila i kriterija;
- za pojedine troškove komisija i projekta (reprezentacija, smještaj i sl.) ne postoje kriteriji kojima se definira pravo i visina ovih troškova;
- za ukradeno vozilo koje nije vlasništvo Ministarstva (korišteno od strane Komisije za deminiranje) plaćeni su troškovi njegovog pronalaženja agenciji koja se bavi ovom djelatnošću u Beogradu u iznosu od 2.543 KM. Plaćanje ovih troškova nije uobičajeno i nije pravdano odlukom ovlaštene osobe ili organa;

Ministarstvo mora posvetiti veću pozornost racionalnosti trošenja sredstava iz proračuna koji pripadaju komisijama i programima posebnih namjena. Ured za reviziju preporuča da se precizno utvrde kriteriji utroška sredstava namijenjenih pojedinačno svakoj komisiji i programima za posebne namjene. Mišljenja smo da treba preciznije planirati sredstva za ove namjene.

2.3.4. Popis – Inventura

Ministarstvo je izvršilo popis sredstava na dan 31.12.2002. godine i usuglasilo stvarno stanje sa stanjem u poslovnim knjigama. Međutim, stalna sredstva koja se nalaze u MUP-ovima, a koja se odnose na sredstva za izdavanje putovnica, nisu na dan 31. prosinac 2002. godine popisana i usuglašena sa stanjem u poslovnim knjigama Ministarstva. Navedena nepravilnost nije vezana samo za 2002. godinu, već i prethodne godine. Ovo upućuje na zaključak da Ministarstvo nema evidencije koliko se točno ovih sredstava nalazi u MUP-ovima koja su vlasništvo Ministarstva i kolika je njihova vrijednost.

Ministarstvo treba da poduzme aktivnosti da se sva stalna sredstva koja se nalaze kod MUP-ova, a koja su vlasništvo Ministarstva, u cijelosti popišu i suglase sa poslovnim knjigama i knjigovodstvenim evidencijama Ministarstva.

2.3.5. Obveze iz ranijih godina

Ukupne obveze evidentirane u Ministarstvu koje se odnose na prethodne godine iznose 204.499 KM.

Obveze iz 2001. godine odnose se na potencijalne obveze koje mogu nastati kao posljedica sudskog spora za stvorene troškove za učešće Bosne i Hercegovine na međunarodnom Zagrebačkom velesajmu u iznosu od 134.965 KM zajedno sa sudskim troškovima i kamatama.

Ostale potencijalne obveze prema dobavljačima iz 2001. godine, za koje postoje opomene za plaćanje, iznose ukupno 8.654 KM.

Obveze prema Komisiji za usklađivanje redova vožnje na temelju naknada uposlenima za 2002. godinu iznose ukupno 60.564 KM (44.100 KM neto naknade i 16.464 KM porezi na naknade). Radi se o obvezama prema odluci Vijeća ministara donesenoj u prosincu 2002. godine za retroaktivnu isplatu naknada uposlenima u komisiji koja nije realizirana.

Ostale manje obveze iz 2002 godine iznose 316 KM.

Obveze iz ranijih godina predstavljaju potencijalne obveze Ministarstva za koje postoji rizik da mogu biti plaćene u budućem razdoblju na teret sredstava proračuna.

2.4. Projekt CIPS

2.4.1. Uvod i nalazi revizije kroz tehnički aspekt projekta CIPS

Projekt CIPS ima temeljni cilj da realizira tzv. Civilni registar, odnosno centralnu bazu podataka o građanima i vozilima. Centralna baza smještena je u Sarajevu, a njena kopija u Banja Luci. U tom cilju u okviru projekta se u svim općinama u BiH realizira tzv. državni portal, tj. skup mjesta za akviziciju zahtjeva i podataka građana, te jedinstvena Komunikaciona mreža (BH NGN) za uvezivanje svih ovih dijelova sustava. Projekt treba da realizira proizvodnju sljedećih dokumenata: osobnih karata, vozačkih dozvola, prometnih dozvola i putovnica u centru za proizvodnju dokumenata u Banja Luci, kao i da integrira podatke tih dokumenata u centralnu bazu podataka u NOC Sarajevo (Network Operation Center).

Infrastrukturu koja se realizira ovim projektom koristiti će i ostali državni organi i entitetski informacijski sustavi, a kasnije i komercijalni korisnici, sukladno sa Zakonom o zaštiti podataka.

Izmjenom broja lokacija na kojima će se tiskati dokumenti (sa 20 na 1), projekt CIPS ima novu strukturu lokacija po hijerarhiji :

- NOC Sarajevo P lokacija - centralna evidencija,
- NOC Banja Luka - rezervna evidencija i tiskanje,
- D lokacija - regionalni centri za spremanje i kontrolu podataka,
- C lokacije (C1,C2,C3,C4) - obrada zahtjeva, akvizicija (ovisno od veličine lokacije),
- M lokacija - mobilna lokacija, obrada zahtjeva i akvizicija.

Preduvjet za početak provedbe CIPS projekta predstavljalo je usvajanje seta zakona iz područja i koje se zahtijevaju CIPS projektom. Radi se o sljedećim zakonima :

- Zakonu o jedinstvenom matičnom broju,
- Zakonu o prebivalištu i boravištu građana BiH,
- Zakonu o osobnih karti,
- Zakonu o zaštiti osobnih podataka,
- Zakonu o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka

Projekt CIPS obuhvaća:

- Izgradnju informacijskog sustava koji obuhvaća:
 - nomenklature (šifarnike),
 - podsustav baze podataka o jedinstvenom matičnom broju, prebivalištu i boravištu državljana BiH (Civilni registar – CRS) i osobnih kartama (Zajednički sustav identifikacije građana – CCIS),
 - podsustav baze podataka vozačkih dozvola (Zajednički sustav vozačkih dozvola – CDLS),
 - podsustav baze podataka registriranja vozila (Sustav prometnih dozvola – VRCS),
 - podsustav baze podataka putnih isprava (Putovnički sustav – PASSYS),
- Izdavanje identifikacionih dokumenata,
 - osobne karte,
 - vozačke dozvole,
 - prometne dozvole,
 - putne isprave (izdaju se),
- Ostale aktivnosti
 - definiranje arhitekture CIPS projekta
 - definiranje standarda,
 - definiranje lokaliteta obrade i potrebne opreme,
 - definiranje tehničke osnove,
 - definiranje tehničkih karakteristika identifikacijskih dokumenata (osobnih karta i vozačka dozvola),
 - definiranje mreže i komunikacije,
 - razvoj aplikativnog softvera,

- obuka korisnika aplikacije,
- sigurnost, tajnost i zaštita podataka,
- veze sa eksternim korisnicima,
- održavanje sustava

Ugovor sa firmom «Siemens» definiran je kroz dvije faze rada iz Aneksa I, uz opcije koje su ponuđene od Siemens u istom aneksu. Vrijednost ugovora za dvije faze rada definirana je u Aneksu II, i iznosi 16.857.099 EUR (32.969.620 KM). Vrijednost opcija iznosi 819.782 EUR (1.603.354 KM)

Faza 1 uključuje provedbu sustava civilnog registra (registra građana CRS), Jedinstvenog sustava identifikacijskih dokumenata građana (CCIS), Jedinstvenog sustava vozačkih dozvola (CDLS), scanning aplikaciju, instalaciju 23 razdjelnika, i testiranje LAN instalacije. Ova faza do detalja uključuje provedbu centralnog sustava personalizacije, NOC, RS NOC, 20 D lokacija i 25 C lokacija. Prva faza uključuje roll out (raspakiranje sustava) i izdavanje ID kartica sa 500.000 osobnih karata i 200.000 vozačkih dozvola. Ona daljnje uključuje isporuku opreme za projekt. Ova faza pokriva pripremu sljedećih podsustava:

- Sustav registracije građana (CRS)

Sustav registracije građana u znatnoj mjeri se odnosi na Softver aplikacije i baze podataka uključujući i dokumentaciju i obuku osoblja. Registar građana mora se osigurati da bi podržao izdavanje novih dokumenata. Sustav registra građana će prihvatiti i pohraniti alfanumeričke informacije o svim građanima BiH. Pružat će informacije drugim podsustavima CIPS-a i izrađivati statistiku i izvješća,

- Jedinstveni sustav identifikacijskih dokumenata građana (CCIS)

Sustav ustvari predstavlja sustav osobnih karata i uključuje (a) Prikupljanje podataka, (b) Izradu dokumenata i (c) Izdavanje dokumenata. Obujam nabavke (a), (b) i (c) uključuje ujedno i hardver i softver kao i komponente obuke osoblja.

- Jedinstveni sustav vozačkih dozvola (CDLS)

Ovaj sustav uključuje (a) Prikupljanje podataka, (b) Izradu dokumenata i (c) Izdavanje dokumenata. Obujam nabavke (a), (b) i (c) uključuje ujedno i hardver i softver kao i komponente obuke osoblja. Ovaj sustav će početi sa radom tek nakon potpune uspostave CRS i CCIS. CCIS tehnologija se primjenjuje i na CDLS.

Faza 2 uključuje roll out sustav u preostalim 118 C lokacija i isporuku preostalih 2.050.000 osobnih karata i 1.300.000 vozačkih dozvola.

Pored Faze 1 i 2, ponuđene su i sljedeće gore navedene opcije:

- Podsustav prometnih dozvola je ponuđen kao opcija. Prometne dozvole bi postale operativne nakon što proces CRS i CCIS postanu potpuno operativni,
- Podsustav putovničke aplikacije je ponuđen kao opcija. putovnički podsustav bi postao operativan nakon što procesi CRS i CCIS postanu potpuno operativni,
- Daljnje, biće ponuđen ugovor o održavanju na 2 godine koji počinje nakon roka garancije/održavanja.

Ove opcije su predmet dogovora između strana vezanim za vrijeme isporuke.

Ostali Aneksi Ugovora definiraju:

Aneks III Ugovora definira uvjete financiranja.

Aneks IV Ugovora definira procedure izmjene zahtjeva (change requests).

Aneks V Ugovora definira ustroj projekta.

Aneks VI definira Plan projekta.

Ugovor se sastoji i od dva Addenduma:

Addendum no.1 odnosi se na ovjeru (potvrdu) kupca i isporučitelja jedanaest procedura izmjene zahtjeva (Change Requests) u iznosu od 120.615,52 EUR. Radi se o zamjeni ugovorene opreme koja je nepotrebna sa opremom koja je funkcionalno potrebna u vezi projekta CIPS, a što je regulirano Aneksom 4 Ugovora sa Siemensom.

Addendum no. 2 predviđa, s obzirom na izmjene u ustroju Ministarstava, prijenos svih prava i obveza na Ministarstvo za civilne poslove. Također, izmijenjene su pojedine točke cashpointa vezano za rok otvaranja drugog akreditiva za fazu 2. projekta i pomjeranje rokova faze 2. za četiri mjeseca.

Revizijom su uočene određene slabosti tehničkog aspekta projekta CIPS koje se odnose na sljedeće:

- **Potrebno je nakon provedbe projekta otkupiti izvorni kod sustava za koji se pouzdano ne zna cijena. Ovo svakako treba obuhvatiti u prijedlog za obuhvaćanje nove studije isplativosti projekta odnosno točke isplativosti projekta. Također, otkup izvornog koda će omogućiti domaćim institucijama upravljanje projektom nakon isteka ugovora sa firmom «Siemens».**
- **Treba razmotriti kako se opredijeliti kod ugovorenih procedura za izmjenu zahtjeva (change requests) koja predviđa da se nefunkcionalna oprema mora zamijeniti nekom drugom makar ona bila i nepotrebna, a sve u okviru ugovorenog iznosa,**
- **U razdoblju od 29.01.03 do 09.06.03 desilo se 17 sistemskih grešaka zbog kojih kompletan sustav izdavanja osobnih karata povremeno nije radio. Proizvođač je unaprijed dogovorenom komunikacijom uredno obavještavan o problemima rada sustava. Utvrđeno je da je temeljni uzrok sporog rada i prekida rada sustava problem kreiranja izvješća Oracle-a. Obzirom da Oracle još uvijek nije uspio otkloniti spomenute probleme pri radu sustava, direkciji se preporuča da u budućim kreiranjima aplikacija, prije svega aplikacije za prometne dozvole, razmotri opciju korištenja neke druge sustavne platforme ukoliko postojeća nije u stanju zadovoljiti potrebe.**

Ocjenu cjelokupnog tehničkog aspekta projekta CIPS koja se odnosi na projektnu dokumentaciju i njen sadržaj, Ured za reviziju nije bila u mogućnosti izraziti s obzirom na ograničenost raspoloživog vremena i potrebnu pomoć specijaliste iz područja komunikacija.

Sagledavajući rad i aktivnosti Direkcije za implementaciju projekta CIPS na ostalim tehničkim aspektima cjelokupnog projekta, revizija je u okviru svojih mogućnosti i uz navedene primjedbe, stekla razumno uvjerenje da su aktivnosti na provedbi projekta «CIPS» obavljane sukladno zahtjevima koji su propisani zakonima i odobrenjima danim od strane Vijeća ministara.

2.4.2. Povijest projekta i nalazi revizije kroz financijski aspekt projekta CIPS

Aktivnosti OHR-a MUP-ova i Vijeća ministara BiH na projektu datiraju od početka 2000. godine. Izvješća o proceduri izbora podizvođača i integratora projekta dao je ambasador Donald Hays. Nakon verificiranja ove procedure od strane Vijeća ministara u tadašnjem sazivu, došlo je do konačnih pregovora i sklapanja ugovora sa firmom Siemens. Sačinjen je Sporazum o poslovno – tehničkoj suradnji sa poštama i telekomima u BiH u cilju realiziranja komunikacione mreže i pripreme prostora za Državni portal.

Kronologija dešavanja¹:

Pisani materijali iz izvješća gospodina Donalda Haysa pokazuju da je OHR pokrenuo proces konsultacija sa Ministarstvom civilnih poslova i komunikacija o tehničkim pitanjima koja se odnose na zajedničku vozačku dozvolu još u prosincu 1998, a sa MUP-ovima u siječnju 1999. godine. Ove dvije godine teško je bilo rekonstruirati, jer nema pisanih dokumenata i informacija.

- 18.02.2000. objavljen je zahtjev za softver osobnih karata i vozačkih dozvola (Statement of Qualification – SOQ) od strane OHR-a u Dnevnom avazu i Nezavisnim novinama. Istovremeno, OHR je pripremao i zahtjeve za dostavu ponuda za jedinstvenu putovnicu, za opremu i materijal za izradu osobnih karata i vozačkih dozvola. Ovi zahtjevi za dostavu ponuda upućeni su od strane OHR-a direktno na adrese ograničenog broja inozemnih firmi, koristeći se odredbama članka 23. WTO sporazuma kada se radi o nabavkama za «nacionalnu sigurnost».
- 29.06.2000. tehnička radna grupa, čiji je zadatak da formulira najefikasnije i najekonomičnije mjere za uvođenje zajedničkog novih putovnica, kao i ostala tehnička pitanja vezano za poslove u okviru Ministarstva civilnih poslova i komunikacija, formirana je na inicijativu OHR-a dopisom od 29.06.2000. od strane Mihaela Fluegger-a, vršioca dužnosti šefa političkog odjeljenja OHR-a

Radnu grupu su sačinjavali predstavnici:

Ministarstva civilnih poslova i komunikacija BiH	Milan Đorđević,
MUP-a Republike Srpske	Goran Dubinović,
MUP-a Posavskog kantona	Joso Kosić,
MUP-a Tuzlanskog kantona	Jasenka Šehanović

Joso Kosić je ubrzo napustio MUP, a zamijenio ga je Krešimir Kevo.

Svi članovi radne grupe su obavijestili svoja ministarstva i dobili suglasnosti da surađuju u radnoj grupi, ali da se drže tehničke strane i bez mogućnosti da odlučuju bilo što u političkom i tehničkom smislu (Intervjuiranjem Jasenka Šehanovića rečeno je da je radna grupa u tom smislu dobila pismeni nalog OHR-a);

- 05.07.2000. prvi sastanak radne grupe održan u prostorijama OHR-a u Sarajevu na kojem su bili nazočni Michael Rios i Wolfgang Kufer. Na sastanku se raspravljalo o mogućoj problematiki ako dođe do izmjena putovnica, kao i dosadašnjim iskustvima na izradi putovnica;
- 18.07.2000. na sastanku u Sarajevu radna grupa upoznata sa zahtjevom koji je poslat na četiri izabrane firme (što je učinio OHR) koje bi trebale da ponude knjižice za putovnice prema evropskim standardima kvaliteta (Bundesdruckerei - Njemačka, Geseke - Devrient Njemačka, Orell Fusell Švicarska i Fransoa Charles Obertur Francuska);
- 01.08.2000. u Lukavici u prostorijama MCPK predložene su kuvertirane ponude tri firme (odustala firma Orell Fusell) Otvorene su sve tri ponude koje su sadržavale tehničke karakteristike putovnički knjižica i njihovi uzorci. Nakon ispitivanja izvršeno je bodovanje prema pripremljenim elementima, kuvertirane ponude pojedinačno i predate Michael Riosu;

Istovremeno, OHR je izdao zahtjev za ponude za izradu softvera osobnih karata i vozačkih dozvola na tri firme koje su prethodno kvalificirane (OPS Konzorciju koji sačinjavaju Ping Sarajevo, Optima Mostar i Optima Banja Luka, ZIRA Sarajevo i OCEAN Sarajevo – Travnik)

- 03.10.2000. izvršena je ocjena i procjena tehničkih karakteristika ID kartica za osobne karte i vozačke dozvole za ponude koje je pribavio OHR, i kuvertirano je bodovanje. Firme koje su sudjelovale na ponudi su Polaroid USA, ZM USA, TRUB Švicarska, DATA

¹ Korištene pisane Informacije iz dokumentacije Direkcije CIPS projekta

Njemačka, Fransa Charles Obertur Francuska. Prisutni Michael Haner i Predrag Šofranac ispred OHR-a;

- 12.10.2000. u Lukavici diskutirano je o konceptu projekta osobnih karata i vozačkih dozvola kao i poslovima vezano za izbor ponuđača za izradu softvera za ovaj projekt za tri firme koje su ušle u uži izbor;
- 31.10.2000. u Banja Luci je održan sastanak radne grupe u MUP-u RS gdje su otvorene ponude navedene tri firme za izradu softvera osobnih karata i vozačkih dozvola i razmatrane tehničke karakteristike. Konstatirano je da pored iscrpne analize ponuđača nije moguće izvršiti bodovanje, te je dogovoreno da se razgovori obave direktno sa ponuđačima u Mostaru;
- 08.11.2000. u Mostaru je održan sastanak u MUP-u kantona sa svakim od ponuđača koji su imali 40 minuta za izlaganje i 30 minuta za postavljanje pitanja. Nakon razgovora izvršeno je bodovanje kao i kuvertiranje koje su kod sebe zadržali predstavnici OHR-a;
- slijede pozivi OHR-a za rukovođenje CIPS projektom i integracione usluge upućeni na četiri inozemne firme (koristeći odredbe članka 23. WTO sporazuma) i to: IBM, UNISIS, SIEMENS, EDS. Stigla je samo jedna ponuda od Siemens koja je tehnički evaluirana od strane tehničke grupe;
- 30.01. i 31.01.2001. u prostorijama MCPK, na zahtjev OHR-a, održana je prezentacija CIPS projekta gdje se pojavio Siemens kao integrator projekta na prijedlog OHR-a;

Revizija je istraživala da li je firma Siemens prethodno sudjelovala u kreiranju projekta i kreiranju projektne i tenderske dokumentacije. Intervjuiranjem više izvora dobili smo odgovor da Siemens nije prethodno sudjelovao u kreiranju projektne i tenderske dokumentacije.

Narednih godinu dana, dakle od početka 2001. godine do početka 2002. godine, dolazi do određenog zastoja u realizaciji projekta, koji je prema sakupljenim dokumentima rezultat neusuglašenih stavova u vezi načina izbora ponuđača, koji su u pogledu finansijskih parametara, izbor OHR-a. Aktivnosti OHR-a, MUP-ova i Vijeća ministara intenzivirane su poslije 11. rujan 2001. godine.

U tom intervalu, radna grupa vrši određene aktivnosti na daljnjem preciziranju funkcioniranja projekta u suradnji sa OHR-om. U tom smislu urađeno je sljedeće:

- 14.02.2001. radna grupa je otputovala na radni sastanak u Cirihi u posjeti izabranoj firmi TRUB za tiskanje osobnih karata i vozačkih dozvola. Na sastanku se radilo o modificiranju projekta CIPS i njegovom prilagođavanju BiH stvarnosti;
- 07.03.2001. u MCPK nastavljene su konsultacije iz Ciriha;
- 21. – 23.03.2001. na sastanku u Bremenu definirana je optimalna konfiguracija sustava, tipovi lokacija, i uobičajen projekt do razine da bi se ponovo mogao prezentirati političkim strukturama koje se trebaju izjasniti;

Grupa je od OHR-a tražila da se za dalji rad tehničke grupe dobije suglasnost od pripadajućih ministarstava i da dobiju papir na kome bi bila precizirana njihova djelatnost, što je OHR i uradio.

- Krajem 2001. godine dolazi do usvajanja seta zakona koji stvaraju pretpostavke za otpočinjanje projekta CIPS. Radi se o sljedećim zakonima:
 - Zakon o osobnih karti državljanina Bosne i Hercegovine;
 - Zakon o jedinstvenom matičnom broju;
 - Zakon o prebivalištu i boravištu državljanina BiH;
 - Zakon o zaštiti osobnih podataka;
 - Zakon o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka.
- 26.10.2001. – 35 sjednica VM, donijeta odluka o nastavku razvoja projekta CIPS.

Aktivnosti na projektu tijekom 2002. i 2003. godine praćene su kroz Sjednice Vijeća ministara.

- 03.01.2002. - 46. sjednica VM, imenovanje dr. Mirka Škrbića za Projekt menadžera. Prethodno, gospodin Škrbić je od 15.10.2001. godine uposlen kao Savjetnik za telekomunikacije predsjedavajućeg Vijeća ministara,
- 06.02.2002. – 53. sjednica VM, prihvaćena Informacija o aktivnostima na projektu, predložen plan za realizaciju, zaduženo MCPK da redovito informira Vijeće ministara o projektu CIPS,
- 07.02.2002. – 54. Sjednica VM, ustupanje prostorija na V katu zgrade Vijeća ministara za projekt CIPS,
- 21.02.2002. – 56. sjednica VM, potvrda revidiranog tehničkog koncepta projekta CIPS, formiranje radne grupe u sastavu : Seadeta Cerić, Dragiša Stanković i Anton Rill koja će u suradnji sa OHR-om preuzeti svu relevantnu dokumentaciju vezano za dosadašnje aktivnosti na projektu.

Dokument «Tehnički koncept projekta CIPS» odložen je u dosjeu revizije. On ukratko opisuje razloge za provedbu projekta, ciljeve projekta, obujam projekta, opći koncept informatizacije, viziju i strategiju, formiranje NOC-a, pravnu regulativu, definiciju standarda, lokalitete obrade i potrebnu opremu, mrežu i komunikaciju, razvoj aplikativnog softvera, obuku, sigurnost i zaštitu, provedbu, održavanje sustava, dokumentaciju projekta. Intervjuiranjem Antona Rilla u vezi izuzimanja dokumentacije od OHR-a obrazloženo je da su predstavnici OHR-a donijeli dokumentaciju u 5 registratora na sastanak u CIPS, ali da su je odmah zatim i vratili u svoje urede.

- 07.03.2002. – 58. sjednica VM, odluka da se prihvati izvješće radne grupe o provedenoj proceduri kod izbora integratora,
- 28.03.2002. – 60 sjednica VM, potrebno ubrzati proces provedbe projekta, rasprava o pitanjima financiranja projekta, prihvaćanje dizajna osobne karte, prihvaćena informacija o izradi glavnog izvedbenog projekta za rekonstrukciju V kata, dana je suglasnost za zaključivanje ugovora sa Arhitektonskim fakultetom Sarajevo o izradi i isporuci sve investiciono-tehničke dokumentacije i konzultantske usluge za rekonstrukciju V kata.
- 04.04.2002. – 61. sjednica VM, vezano za financiranje projekta zaključeno da proračun za 2002. godinu treba donijeti što prije, ukazano na sigurnosni i politički aspekt projekta, dana zaduženja o predlaganju konkretnih zaključaka koji će dovesti do sklapanja ugovora sa firmom Siemens. Zaduženi Mirko Škrbić, Svetozar Mihajlović i Anto Domazet da sukladno sa zakonskim propisima predlože rješenja u vezi financiranja projekta,

Treba napomenuti da je postojala prva varijanta ugovora sa Siemensom na iznos od 20.355.028 EUR. Intervjuiranjem Škrbića i Šehanovića u vezi ovoga zapisano je da je tehnički tim smanjio ovu cijenu zahvaljujući tome što je izvršeno smanjenje sa 20 lokacija za tiskanje (20 servera), na 1 lokaciju za tiskanje (2 servera), što projekt čini jeftinijim i istovremeno sigurnijim. (Izvodi iz prvobitnog Ugovora nalaze se u dosjeu revizije).

- 11.04.2002. – 62. sjednica VM, pitanja lokacije tiskare, prihvaćeno izvješće o provedenoj proceduri natječaja za izgradnju objekta na V katu, ovlašten M. Škrbić da potpiše ugovor sa izvođačem.

Revizijom je uočeno da natječaj za izbor izvođača radova na rekonstrukciji i adaptaciji V kata zgrade Vijeća ministara u Sarajevu i zgrade Medicinske elektronike u Banja Luci nije bio javan, već izborom direktnih, ciljanih izvođača koji su prošli pretkvalifikacije po metodi «fidic». Ovo se pravda vremenskim ograničenjima za provedbu projekta, tehničkim pretpostavkama (uvjetima)

koje nemaju svi izvođači, eliminiranjem firmi koje su inače nekonkurentne, ostvarenom povoljnom cijenom po kvadratnom metru (oko 760 KM/m² u Sarajevu i oko 200 KM/m² u Banja Luci), odlukom Vijeća ministara o prihvatanju procedure i mogućnošću da se i ova investicija može podvesti pod članak 23. WTO-a («nacionalna sigurnost projekta od posebnog interesa»).

- 18.04.2002 – 63. sjednica VM, obavljena rasprava o tijeku realizacije projekta, zaduženo MCPK i Ministarstvo za trezor da pripremi prijedlog konkretnih rješenja financiranja projekta.
15.04.2002. godine, advokat Plamenko Čustović, po zaključku Vijeća ministara, dao je sa pravnog aspekta prijedloge za izmjene i dopune ugovora sa firmom Siemens u cilju preciznijih definiranja pojedinih odredbi ugovora i zaštite interesa Bosne i Hercegovine, kao ravnopravne ugovorne strane.
- 29.04.2002. – 64. sjednica VM, dolazi do realizacije projekta CIPS time što je Vijeće ministara razmotrio i prihvatio Ugovor o izradi i održavanju sustava zaštite dokumenata građana između Bosne i Hercegovine i Siemens Business Services, a u koji su ugrađene sugestije iz mišljenja pravnog eksperta koje je traženo po zaključku Vijeća ministara sa prethodne sjednice. Zaključeno je da potpisnik ugovora u ime Bosne i Hercegovine bude ministar civilnih poslova i komunikacija. Istovremeno, Vijeće ministara je razmotrilo i sukladno sa mišljenjem Pravne službe VM i sugestijama danim u raspravi, donio odluku o osnivanju Direkcije za implementaciju projekta CIPS sa prijedlogom sistematizacije.

Uz ocjenu da ponuđeni prijedlog sistematizacije radnih mjesta U Direkciji praktično ima privremeni karakter, zaduženo je Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija da sukladno sa prijedlozima danim u raspravi razmotri ponuđene sugestije na tekst sistematizacije (pitanje zaduženja i ovlaštenja u Direkciji, zaštita i sigurnost objekata i dokumenata itd.), kao i da se od entitetskih vlada zatraži izjašnjenje na utvrđeni iznos prijedloga cijena na osobne dokumente, te način alokacije sredstava odnosno prihoda po tom osnovu.

Vijeće ministara je također zaključio da MCPK u svojim predstojećim aktivnostima ima u vidu sugestije po pitanju utvrđivanja lokacije u Banja Luci i uvjeta pod kojima će se lokacija koristiti, te da se upošljavanje u Direkciji vrši uz pribavljeno mišljenje Kadrovske komisije Vijeća ministara, kao i poštivanje Zakona o državnim službenicima, bez obzira što isti još nije usvojen.

- 09.05. i 12.05.2002. – 65. sjednica VM, Direkcija CIPS-a se zadužuje da redovito daje izvješće o razvoju projekta. Zadužena je pravna služba VM da razmotri predloženi nacrt ugovora sa poštama i telekomima,
- 16.05.2002. – 66. sjednica VM, prihvaćeni nacrti ugovora sa poštama i telekomima, postavljen dr. Mirko Škrbić za direktora Direkcije projekta CIPS,
- 29.05.2002. otvoren projektni račun u Poštanskoj banci za transfer avansa i investiciju.

Prijenos sredstava na projektni račun Direkcije CIPS-a, čiji je potpisnik bio Škrbić M, vršen je sa depozitnog računa CIPS-a u Trezoru. Promet na ovim računima odnosi se na promet sredstava uplaćenih od JP BH pošte BiH u iznosu od 2.805.360 KM utrošenih za uplatu avansa Siemensu i investiciju na rekonstrukciju zgrada u Sarajevu i Banja Luci.

Pošte

Postupcima revizije obuhvaćeni su ugovori o poslovno tehničkoj suradnji sa poštama koji su analizirani i tražena su pojašnjenja odgovornih osoba. Ugovori predviđaju inicijalna sredstva sve tri pošte od čega je samo JP BH pošte poštivala ugovor o sufinanciranju projekta u iznosu od 2.805.360 KM (od ovog iznosa uplaćen je avans Siemensu u iznosu od 1.000.000 EUR, a ostalo je utrošeno za investiciju rekonstrukcije zgrada u Sarajevu i Banja Luci i troškove projekta – akreditiva). JODP Srpske pošte Banja Luka nije uplatilo sredstva u iznosu od 1.359.466,23 KM, kao i HPT Mostar (1.049.875,16 KM) predviđene za sufinanciranje projekta.

Ova sredstva nisu bespovratna, tako da će postojati obveza projekta prema JP BH poštama koja po aneksu dospijevaju 15.06.2003. godine (2.805.360 KM) uz eventualno umanjenje za dio nabavljene opreme iz projekta za potrebe pošte.

Ugovori o servisiranju projekta predviđaju troškove projekta koje se plaćaju poštama za:

- sve usluge pošta iz okvira registrirane djelatnosti (usluge blindiranih vozila, transporta opreme, iznajmljivanje prostora za obuku, reklamiranje, oglašavanje itd.),
- troškove na ime zakupa šaltera 20 KM/m² uvećanu za 100 KM mjesečno za svako šaltersko mjesto,
- na ime manipulativnih troškova 2,5 KM (nije precizirano, a po riječima odgovornih treba da stoji 2,5 KM po izdanom dokumentu – osobnih karta i vozačka dozvola).

Revizijom su uočene određene nepreciznosti ugovora sa poštama koje se odnose na sljedeće:

- **ukupna kvadratura poštanskih šaltera nije utvrđena i ne zna se precizno koliki su mjesečni troškovi zakupa,**
- **nije precizno definirano što znače «manipulativni troškovi». Ako su to troškovi za investicije koje pošte trebaju da urade za opremanje šaltera, ne postoje procjene niti predračuni investicija,**
- **nije precizno definirano jesu li troškovi 2,5 po svakom izdanom dokumentu i kojim dokumentima,**
- **nije nam poznato da li je Vijeće ministara u cijelosti upoznat da u kontekstu najnovije cijene osobnih karte (10 KM) i vozačke dozvole (40 KM), proračunu pripada 7,5 KM od svake osobnih karte i 37,5 KM od svake izdate vozačke dozvole. Pored toga kada projekt dostigne fazu nulte isplativosti tj. kada pređe u fazu dobiti (preciznije «nakon ispunjenja ugovornih obveza prema investiciji projekta»), slijede izdaci za MUP-ove 3,5 KM za izdanu osobnih kartu i 10 KM za izdanu vozačku i prometnu dozvolu (omjer je naslijeđen iz prethodnog omjera za izdavanje putovnica 33.33% MUP-u i 66.66% proračunu).**

Revizija preporuča preispitivanje ovih ugovora i njihovo preciziranje u smislu navedenih primjedbi.

Uposleni

Postavljenja u Direkciji CIPS-a (direktor i dva pomoćnika) izvršena su na prijedlog Kadrovske komisije Vijeća ministara. Ostalih pet stalno uposlenih koji su prateće osoblje (što ukupno čini 8 stalno uposlenih) uposleno je bez natječaja. Dakle za sve uposlene nije bilo natječaja.

Ostalih 62 uposlena, uposlena su po ugovoru o djelu odnosno po ugovoru o privremenim i povremenim poslovima. Strukturu čini 90% uposlenih iz MUP-a. U narednom razdoblju postojeće postepena tendencija smanjivanja uposlenih po ugovorima (do 50% do sredine godine).

Nedavno je objavljen natječaj za 18 uposlenih u Direkciji CIPS.

Postoji tendencija za postepeni prelazak u stalno upošljavanje, s obzirom da je trenutno ključno osoblje uposleno po ugovoru o djelu. Najveći iznosi ugovora o djelu iznose 1.350 KM, tako da osoblje prema riječima odgovornih i kada se uračuna njihova redovna plaća, nije dostatno stimulirano (plaćeno) u odnosu na značaj cjelokupnog projekta. Dalja perspektiva nakon završene provedbe predviđa gašenje Direkcije za implementaciju projekta CIPS i formiranje Sektora pri Ministarstvu civilnih poslova koji će podržavati stalno funkcioniranje baze podataka.

Ugovori za angažirane na provedbi projekta imaju privremeni karakter koje stalno treba produžavati. Revizija preporuča rješavanje pitanja uposlenih na adekvatan način, kroz stalni radni odnos i stimuliranje ključnog osoblja.

- 06.06.2002. – 69 sjednica VM, Pismo OHR-a Vijeću ministara o administrativnim smetnjama u vezi otvaranja akreditiva, traži se veća autonomija direkcije, navode se sumnja da postoji sustavno protivljenje projekta, zadužen direktor direkcije da napravi platformu za racionalizaciju resursa u okviru projekta,
- 13.06.2002. – 70 sjednica VM, prijedlog za formiranje Komisije za zaštitu podataka za izradu podzakonskih akata o zaštiti i prenosu podataka,
- 18.06.2002. usvajanje proračuna institucija BiH za 2002. godinu,
- 20.06.2002. – 71 sjednica VM, prijedlog racionalizacije pri realizaciji državnih i entitetskih informacijskih sustava,

Uz projekt CIPS u tijeku je razvoj nekoliko IT sustava u BiH, a područja koja se obrađuju su : DGS, Policija, Poreska uprava, Carinska uprava, Zdravstvo, Sudstvo.

- 27.06.2002. – 72. sjednica VM, nabavka hardverske opreme i odabir dobavljača za mrežnu opremu putem pozivne liste, mišljenje o ponudi korištenja prostora u zgradi Medicinske elektronike u Banja Luci, priprema dinamičkog plana realizacije projekta.

Troškovi projekta i cijena

Na sjednici je donijeta i odluka o otvaranju akreditiva za nabavku opreme za projekt CIPS na ukupan iznos od 7.684.908 EUR (I faza). Akreditiv je otvoren 03.07.2002. godine u korist Siemens-a kod Raiffeisen banke Sarajevo, kao jedine od više zahtijevanih, koja je ispunjavala uvjete koji reguliraju obujam plasmana u odnosu na kapital.

Istovremeno, dana je suglasnost za kratkoročno kreditno zaduženje do visine naznačenog iznosa i davanje garancije za izvršenje obveza po akreditivu.

Konfirmirani otvoreni akreditiv odobren je na razdoblje do 05.11.2002. godine, ali je produžen zbog izvjesnog kašnjenja u realizaciji provedbe (ukupno kašnjenje projekta prema «cashpointima» iz ugovora je četiri mjeseca).

Kredit po akreditivu odobren je do 30.04.2003. godine.

Dosadašnji troškovi akreditiva koji se odnose na proviziju po akreditivu, proviziju EBRD-u i kamate iznose 467.209 KM.

Tijekom pripreme državnog proračuna za 2003. godinu, MMF je postavio striktna ograničenja za dug od 40.000.000 KM za projekt CIPS. MMF je dodijelio jednokratno odobrenje na temelju razumijevanja da će izdavanje dokumenata početi sredinom 2002. godine (stvarno izdavanje počelo u siječnju 2003. godine uz određene smetnje radi neusuglašene cijene). Trenutna projekcija pokazuje da je BiH već iskoristila 94% MMF-ovog plafona CIPS duga.

Trenutni prihodi se nalaze na veoma maloj razini oko 5% prvobitno predviđenih, s tim što je zbog problema oko definiranja cijena dokumenata, početnog izdavanja po većim cijenama (13,5 KM osobnih karta) i konačnog definiranja cijena, došlo do situacije da je izdano preko 10.000 osobnih karata po većim cijenama i potrebno je vratiti građanima oko 40.000 KM.

Projekcija troškova CIPS projekta u KM pokazuje sljedeće:

- prvi akreditiv	15.030.373
- troškovi akreditiva	500.000
- dug pošti	2.805.360
- drugi akreditiv	13.049.671
- troškovi akreditiva	500.000
- proračun Direkcije za 2003.	<u>5.600.000</u>
UKUPNO	37.485.404

Vijeće ministara je u prosincu 2002. godine ustanovio cijenu osobnih karte i vozačke dozvole na temelju detaljne analize priliva novca (cash-flow) pripremljene od strane BiH i međunarodnih stručnjaka.

Treba napomenuti da je donesena cijena i prometne dozvole, iako nije moguće odrediti kalkulaciju cijene s obzirom da ovaj posao tek predstoji (nije poznata konačna cijena troškova izrade dokumenata).

Analiza priliva novca (cash-flow) predstavljala je predviđanje planiranih prihoda i troškova na temelju informacija dostupnim u 2002. godini. U međuvremenu se došlo do novih saznanja i parametara, tako da je poznata konačna cijena dokumenata i mogu se preciznije isplanirati troškovi.

Revizija preporuča da Direkcija CIPS-a i međunarodni stručnjaci koji su bili uključeni u izradu analiza, izrade konačnu i preciznu Analizu priliva novca (cash-flow), odnosno točke isplativosti projekta i njegov prijelaz iz faze gubitka u fazu dobitka, vodeći računa o sljedećem:

- **da se uzmu u obzir troškovi koji pripadaju poštama u iznosu od 2,5 KM po svakom izdanom dokumentu,**
- **da se uzme u obzir dug JP BH poštama u iznosu od 2.805.360 KM,**
- **da se preciznije izvedu troškovi kapitala (kamata, provizija),**
- **da se planirani proračun Direkcije CIPS-a (a koji se odnosi na plaće uposlenih, zakup poštama i telekomima i kapitalne izdatke izvan ugovora sa Siemensom) unese prema dinamici trošenja po mjesecima,**
- **da se uzme u obzir iznos otkupa izvornog koda koji treba otkupiti od Siemens.**

Kod troškova koji se odnose na planirani proračun Direkcije u iznosu od 5.600.000 KM, da ne bi došlo do dupliranja troškova, revizija preporuča da se precizno definiraju troškovi koji terete ovaj proračun i troškovi koji terete projekt. Ovo navodimo iz razloga što se troškovi Direkcije CIPS plaćaju sa Jedinственог računa Trezora a troškovi projekta sa računa projekta otvorenog kod Raiffeisen banke u Sarajevu.

Račun kod Raiffeisen banke u Sarajevu otvoren je prema odluci Vijeća ministara koju je izvršilo Ministarstvo za trezor u 2003. godini, s tim da će se projektni račun koji je otvoren u 2002. godini na ime Direkcije za implementaciju projekta CIPS ugasiti. Na ovaj račun bila su uplaćena sredstva JP BH pošta koja su iskorištena za uplatu avansa Siemensu u iznosu od 1.000.000 EUR (1.955.830 KM), troškove otvorenog i akreditiva i troškove investicije za rekonstrukciju V kata zgrade Vijeća ministara (562.334 KM) i zgrade Medicinske elektronike u Banja Luci (209.361 KM).

- 18.07.2002. – 75. sjednica VM, informacija o razvoju centra za personalizaciju dokumenata u Banja Luci, informacija o dizajnu osobne karte, oslobađanje od plaćanja carine na opremu koja se uvozi od Siemens,
- 25.07.2002. – 76. sjednica VM, informacija o realiziranju ugovora sa poštama, odluka o proglašenju projekta CIPS kao projekta od posebnog nacionalnog interesa za Bosnu i Hercegovinu,
- 08.08.2002. – 78. sjednica VM, informacija o razvoju centra za personalizaciju dokumenata u Banja Luci, prednacrt ugovora o zakupu i korištenju poslovnog prostora u Banja Luci, informacija o nabavci auta za servis. (donijeta odluka o kupovini vozila marke «Oktavija-kombi» i formiranju komisije za zaštitu podataka,
- 29.08.2002. – 80. sjednica VM, prihvaćena informacija o realizaciji ugovora sa poštama,
- 30.09.2002. – 83. sjednica VM, usvojena informacija o razvoju aplikacije za putne isprave i registraciju vozila pri CIPS projektu,
- 10.10.2002. – 85. sjednica VM, informacija o presjeku stanja razvoja CIPS projekta, realizacija projekta, imenovanje pomoćnika direktora za financije Antona Rilla i pomoćnika direktora za pravne poslove Amile Tahirbegović,

- 17.10.2002. – 87 sjednica VM, donijeta odluka o odobravanju sredstava iz tekućih rezervi proračuna za Direkciju CIPS-a u iznosu od 45.217,00 KM, odluka o odobravanju sredstava za preuređenje prostora Centra za personalizaciju dokumenata u Banja Luci,
- 24.10.2002. – 88 sjednica VM, usvajanje informacije da se sukladno sa potpisanim Memorandumom o razumijevanju između Vlada Federacije BiH, Republike Srpske i Vijeća ministara BiH raspiše natječaj za izradu potrebnih dokumenata za registraciju motornih vozila
- 02.12.2002, stupanje na snagu Pravilnika o cijeni obrazaca osobnih dokumenata
 - 10 KM osobna karta,
 - 30 KM vozačka dozvola,
 - 30 KM prometna dozvola
- 13.02.2003. – 2 sjednica VM, donijeta odluka o aktiviranju depozitnog računa kod Raiffeisen banke Sarajevo za prikupljanje prihoda od izdavanja osobnih dokumenata građana BiH;
- 20.02.2003. – 3 sjednica VM, informacija o presjeku CIPS projekta, zaključeno da se podržava CIPS projekt,
- 07.03.2003. informacija za Vijeće ministara o provođenju procedure za javnu nabavku registarskih tablica, stikera, prometnih dozvola i vlasničkih knjižica za vozila,
- 14.03.2003. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o cijeni obrazaca osobnih dokumenata,
 - 10 KM osobna karta,
 - 40 KM vozačka dozvola,
 - 40 KM prometna dozvola
- 21.03.2003. upućeno pismo Direkcije CIPS-a ministrima civilnih poslova i vanjskih poslova u vezi aktivnosti na uspostavljanju centralne baze podataka o putnim ispravama.

2.4.3. Interne kontrole menadžmenta

Ovdje su obrađene kontrole na višoj razini, s obzirom na kompleksnost projekta, promatrane u odnosu na rukovođenje projektom linijom hijerarhije: Vijeće ministara – ministar Civilnih poslova – direktor Direkcije CIPS.

Realizacija projekta CIPS u značajnoj mjeri uvjetovala pozicija Direkcije za implementaciju projekta unutar strukture Vijeća ministara i razgraničenja nadležnosti u donošenju odluka između Direkcije, Ministarstva civilnih poslova i Vijeća ministara.

Pisani dokumenti koji opisuju nadležnosti, obveze i odgovornosti u odnosu na navedenu liniju rukovođenja ne postoje. Neformalno je određeno da bi Vijeće ministara trebao donositi strateške odluke, Ministarstvo civilnih poslova taktičke, a Direkcija da sprovodi odluke. Inicijativu za pokretanje tehničkih pitanja u vezi provedbe projekta pokreće Direkcija za implementaciju projekta CIPS.

Direktor Direkcije CIPS-a nema samostalna ovlaštenja za donošenje odgovarajućih odluka, osim u slučajevima kada dobije takva ovlaštenja od strane Vijeća ministara.

Preporučamo da se u pisanoj formi donesu pravila i procedure u vezi razgraničenja nadležnosti, obveza i odgovornosti između Direkcije, Ministarstva civilnih poslova i Vijeća ministara. Potrebno je da se definiira koja još ministarstva iz domena svoje nadležnosti trebaju procjenjivati značaj pojedinih odluka u odnosu na projekt CIPS.

2.4.4. Knjigovodstveno obuhvaćanje projekta

Direkcija za implementaciju projekta CIPS integrirala je podatke u Jedinstvenu glavnu knjigu Trezora koji se odnose na fakture Siemensu za prvu fazu projekta, projektni račun putem kojeg je financiran avans Siemensu i investicija rekonstrukcije i adaptacije V kata zgrade Vijeća ministara u Sarajevu (NOC Sarajevo) i adaptacija zgrade Medicinske elektronike za tiskaru u Banja Luci (NOC Banja Luka). Kroz projektni račun obuhvaćeni su i odgovarajući troškovi projekta nastali u razdoblju korištenja ovog računa.

Direkcija nije integrirala ostale podatke u Jedinstvenu glavnu knjigu Trezora, što u narednom razdoblju treba da učini u suradnji sa Ministarstvom za trezor. Ovi podaci se odnose na:

- **vrijednost donacije od strane Vlade Njemačke u iznosu od 1.500.000 EUR-a (2.933.745 KM) koja se odnosi na opremu isporučenu od strane d.o.o. Siemens Sarajevo koja je direktno plaćena na račun dobavljača ,**
- **vrijednost donacije koja se odnosi na uredski namještaj i sigurnosne sustave u NOC Sarajevo (procjena oko 500.000 KM).**

Također, Direkcija treba da ustroji materijalnu evidenciju opreme projekta (hardvera i softvera), ostale prateće opreme projekta i formira inventurne brojeve prema listi opreme.

3. OSVRT NA IZVRŠENU REVIZIJU ZA 2001. godinu

Ured za reviziju izvršilo je reviziju poslovanja Ministarstva za 2001. godinu, o čemu je sačinjen Izvješće o reviziji.

Osvrtom na preporuke prethodne revizije, utvrđeno je da Ministarstvo nije poduzelo sve aktivnosti na otklanjanju nedostataka konstatiranim revizijom, i to:

- Ministarstvo nije izvršilo popis opreme za putovnice lociranu kod entitetskih MUP-ova;
- Ministarstvo nije u cijelosti usvojilo pravila koja precizno određuju kriterije potrošnje određenih troškova;
- Ministarstvo nije sumiralo određene potrebe nabavki materijala i usluga na godišnjoj razini i za tako objedinjene potrebe vršilo izbor ponuda javnim oglašavanjem;
- Preporuke za otklanjanje određenih slabosti informacijskog sustava Ministarstva nisu implementirane.

4. SAŽETAK

Tijekom izvršavanja svog mandata revizija je uočila određene nedostatke u Ministarstva koji se tiču sustava internih kontrola. Utvrđeno je da Ministarstvo nema donesena određena pravila, procedure i kriterije kojima se regulira trošenje pojedinih sredstava iz proračuna. Ministarstvu je skrenuta pozornost na ovaj nedostatak i tijekom revizije financijskih izvješća za 2001. godinu, ali tim povodom Ministarstvo nije ništa učinilo. Također, revizijom su utvrđeni i određeni nedostaci informacijskog sustava Ministarstva koji nisu otklonjeni prema preporukama revizije za 2001. godinu.

Kontrolom izvršenja proračuna za 2002. godinu, bez obzira što Ministarstvo nije prekoračilo pojedine stavke proračuna, niti ukupan godišnji proračun za 2002. godinu, očigledno je da Ministarstvo nije odgovarajuće izvršilo planiranje proračunskih stavki, što pokazuju ostvarene preraspodjele unutar pojedinih proračunskih stavki i povlačenje sredstava iz tekućih rezervi proračuna. Također, Ministarstvo je sredstva predviđena za "proširenje obujma djelatnosti" u iznosu od 514.383 KM utrošila za "sredstva održavanja sustava za izdavanje putovnica", odnosno za izdatke dodatnog tiskanja putovnica.

Kontrolom tekućih izdataka Ministarstva za 2002. godinu, uočene su određene nepravilnosti koje mogu imati utjecaja na ekonomičnost i efikasnost trošenja javnog novca. Također, Ministarstvo nije u svim slučajevima postupilo sukladno za propisima koji reguliraju proces nabavke materijala i usluga.

Pregledom inventurnih listi i kontrolom popisa stalnih sredstava utvrđeno je da stalna sredstva koja se nalaze u MUP-ovima, a koja se odnose na sredstva za izdavanje putovnica, nisu na dan 31. prosinac 2002. godine popisana i usuglašena sa stanjem u poslovnim knjigama Ministarstva. Navedena nepravilnost nije vezana samo za 2002. godinu, već i prethodne godine. Ovo upućuje na zaključak da Ministarstvo nema evidencije koliko se točno ovih sredstava nalazi u MUP-ovima koja su vlasništvo Ministarstva i kolika je njihova vrijednost.

Osvrtom na preporuke prethodne revizije, utvrđeno je da Ministarstvo nije poduzelo sve aktivnosti na otklanjanju nedostataka konstatiranim revizijom za 2001. godinu.

Kontrolom izvršenja projekta CIPS za 2002. godinu utvrđeno je da određene operacije kojima se postiže veća efikasnost vezano za CIPS projekt, nedostaju ili su nedostatno jasne. Navedeno se odnosi na sljedeće:

- Izvorni kod informacijskog sustava CIPS projekta nije otkupljen i ne zna se pouzdano njegova cijena;
- U razdoblju od 29.01.03 do 09.06.03 desilo se 17 sistemskih grešaka zbog kojih kompletan sustav izdavanja osobnih karata povremeno nije radio. Proizvođač je unaprijed dogovorenom komunikacijom uredno obavještavan o problemima rada sustava. Utvrđeno je da je temeljni uzrok sporog rada i prekida rada sustava problem kreiranja izvješća Oracle-a.
- Uočeno da natječaj za izbor izvođača radova na rekonstrukciji i adaptaciji V kata zgrade Vijeća ministara u Sarajevu i zgrade Medicinske elektronike u Banja Luci nije bio javan, već izborom direktnih, ciljanih izvođača koji su prošli pretkvalifikacije;
- Revizijom su uočene određene nepreciznosti ugovora sa poštama koje se odnose na to da ukupna kvadratura poštanskih šaltera nije utvrđena i ne zna se precizno koliki su mjesečni troškovi zakupa. Ugovorima nije precizno definirano što znače «manipulativni troškovi». Za definiranu cijenu iz Ugovora od 2,5 KM, nije precizno definirano da li se poštama plaća 2,5 po svakom izdanom dokumentu i kojim dokumentima;

- Ugovori za angažirane na provedbi projekta imaju privremeni karakter koje stalno treba produžavati. Pitanje uposlenih treba riješiti na adekvatan način, kroz stalni radni odnos i stimuliranje ključnog osoblja;
- Direkcija projekta CIPS kroz Vijeće ministara donijela je cijenu dokumenta - prometne dozvole, iako nije moguće odrediti kalkulaciju cijene ovog dokumenta s obzirom da je u proceduri izrada tenderske dokumentacije;
- Izrađena Analiza priliva novca ne prikazuje realno točku isplativosti projekta. Potrebno je da Ministarstvo izradi konačnu i preciznu Analizu priliva novca (cash-flow), odnosno točaka isplativosti projekta i njegov prijelaz iz faze gubitka u fazu dobitka;
- Potrebno je precizno definirati troškove koji se plaćaju iz odobrenog proračuna Direkcije CIPS i troškove koji se plaćaju iz prihoda koje ostvaruje projekt, kako ne bi došlo do nenamjenskog trošenja predviđenih sredstava;
- Revizijom je utvrđeno da ne postoje pisana pravila u vezi razgraničenja nadležnosti, obveza i odgovornosti između Direkcije projekta CIPS, Ministarstva civilnih poslova i Vijeća ministara.
- Direkcija projekta CIPS nije integrirala podatke u Jedinstvenu glavnu knjigu Trezora koji se odnose na vrijednost donacije od strane Vlade Njemačke za projekt CIPS u iznosu od 1.500.000 EUR-a (2.933.745 KM) i vrijednost donacije koja se odnosi na uredski namještaj i sigurnosne sustave u NOC Sarajevo (procjena oko 500.000 KM). Također, Direkcija treba da ustroji materijalnu evidenciju opreme projekta (hardvera i softvera), ostale prateće opreme projekta i formira inventurne brojeve prema listi opreme.

Ovlašteni revizor,

Dragoljub Kovinčić, dipl.oec., viši revizor v.r.

U revizijskom timu učestvovali:

Mirela Bošnjak, dipl.oec., pomoćni revizor v.r.

Nermin Hamzagić, dipl.oec., pomoćni revizor v.r.

Elvedin Grabovica, dipl.oec., IT revizor v.r.

Sarajevo, 10.07.2003 godine

M.P.